

YMPÄRISTÖMINISTERIÖ
MILJÖMINISTERIET
MINISTRY OF THE ENVIRONMENT

Ikääntyvien asuminen asuntopolitiikan haasteena

Raija Hynynen
Ympäristöministeriö
Rakennetun ympäristön osasto
Raija.Hynynen@ymparisto.fi

Ikärakenteen kehitys

v. 2010 lopussa

65+ vuotta täyttäneitä 941 000 (17,5%)

→ 85+ täyttäneitä 114 700 (2,1%)

v. 2030

65+ vuotta täyttäneitä 1 525 000 (26%)

→ 85+ täyttäneitä 242 000 (4%)

Ikäihmiset tulevaisuudessa

- **Elinikä pitenee, toimintakyky paranee**
- **Tulo- ja varallisuustaso kasvaa**
- **Kulutusvoima kasvaa, palvelujen käyttö kasvaa → samoin vaatimustaso**
- **Yksin asuminen kasvaa myös iäkkäiden joukossa**
- **Ikäihmiset yhä heterogeenisempi joukko**
- **Aktiivinen ikääntyminen, ikääntyneiden voimavarat**

-
-
- **Ikääntyneiden asumistilanne**

75-vuotta täyttäneistä vuoden 2009 lopussa

**Asui kotona =tavallisissa asunnoissa 89,5%
(pääosin omistusasunnoissa)**

Tehostetussa palveluasumisessa 5,1%

**Suositus
(s. 5-6%)**

**Vanhainkodeissa tai terveyskeskusten
pitkäaikaispaikoilla (=laitoshoidossa) 5,4%**

(s. 3%)

-
-
- **Ikääntyneiden asumistarpeet ja toiveet**

- **Suuri osa haluaa asua nykyisessä asunnossa, myös syrjäseudulla**
- **Suuri osa muuttaa taajamaan tavallisiin jo olemassa oleviin asuntoihin**
- **Osa hakeutuu uusiin kohteisiin**
- **Osa muuttaa senioritaloihin ja palvelutaloihin**
- **Kakkos- ja kolmosasunnot, osa-aika-asuminen**
- **Asuminen ulkomailla**

-
-
- **55+ asumistoiveet ja lähiympäristö**

- **Palvelujen läheisyys (kauppa, pankki, posti, apteekki, terveydenhoitopalvelut ym.)**
- **Turvallinen asuinympäristö (kylä, kaupunginosa)**
- **Riittäviä harrastusmahdollisuuksia**
- **Monipuolisia liikuntamahdollisuuksia**
- **Toimiva joukkoliikenne/kuljetuspalvelut**

Ikääntyneet ja nykyinen asuntokanta

- **Myös ikääntyvien kohdalla kyse asumisesta tavallisissa asunnoissa (nykyisessä kodissa tai muutto toiseen)**
- **Hissien puute 18 700 vähintään 3-kerroksisessa talossa, noin 42 700 porrashuoneesta → yli 413 000 asuntoa ja näissä 100 000 yli 65-vuotiasta asukasta**
- **Asuntojen ja asuinympäristöjen esteettömyys**
- **Osa asunnoista varustetasoltaan puutteellisia**

Ennakoiva korjaustoiminta ja ikääntyneiden kotona asuminen

- **Pääosa tulevien vuosikymmenten asunnoista on jo rakennettu → panostettava niiden asuttavuuden parantamiseen ikääntyneiden tarpeista lähtien, ml. elinympäristön kehittäminen**
- **Kyse monenlaisista asunnoista ja monenlaisista tarpeista; toimivuus, esteettömyys ja turvallisuus**
- **Tiedon ja opastuksen puute, korjaushankkeiden vaikeus, urakoitsijoiden löytäminen**
- **Kuntien korjausneuvonta vähäistä, korjausavustus**

Ennakoiva korjaustoiminta ja ikääntyneiden kotona asuminen

- **Korjaukset riittävän ajoissa, ei vasta kun toimintakyky huomattavasti alentunut ja esim. sairaalajakso takana**
- **Korjaukset suunniteltava hyvin, ammattilaisen asiantuntemus käyttöön**
- **Hyvinvointia edistävien kotikäyntien yhteydessä myös asuinolojen ja korjaustarpeiden arviointi**
- **Kunnissa hallintokuntien yhteistyötä, esim. sosiaali- ja terveystoimi sekä asunto-/tekninen toimi**

-
-
- **Avustukset olemassa olevan asuntokannan korjaamiseen**

- **Vanhusten ja vammaisten asuntojen korjausavustukset (ARA, kunnat)**
- **Avustukset liikuntaesteiden poistamiseen ja hissiavustus (ARA)**
- **Vammaispalvelulain mukaiset asunnonmuutostyöt (kunta)**

-
-
- **Syyt muuttoihin taajamiin ml. palvelu- ja senioritaloihin**

- **Toimintakyvyn aleneminen, palvelujen tarve**
- **Palvelut kaukana**
Samanaikaisesti usein
- **Omakotitalon huolto- ja ylläpito-ongelmat**
- **Asunnon/asuintalon esteellisyys, hissien puute**
- **Yksinäisyys, turvattomuuden tunne ja muut sosiaaliset syyt**
- **Pelko, ettei selviä tulevaisuudessa yksin/kaksin jne.**

● ● ● **Tehostetun palveluasumisen tarve**

- **Toimintakyvyn aleneminen, palvelujen tarve**
- **Jossain määrin fyysisesti heikko toimintakyky, esim. aivohalvaus ja lonkkamurtumat**
- **Pääosin muistisairaudet → puolet vaikeaa ja keskivaikeaa dementiaa sairastavista tarvitsee tehostettua palveluasumista (osa laitoshoidoa)**
- **Pienessä määrin myös psykiatriset sairaudet**

-
- **Vähintään keskivaikeasti dementoituneiden**
- **arvioitu määrä**

Ikäryhmät	2009	2015	2020	% ikäryhmästä
65-74	19 357	25 916	28 761	4%
75-84	35 048	38 062	44 724	11%
85+	38 124	50 465	57 588	35%
Yhteensä	92 530	114 443	131 073	
Laitoshoidon/ palveluasumisen tarve	46 256	57 221	65 536	

Ikääntyneiden asumisen kehittäminen

- **Tarvitaan lisää ikääntyneiden palveluasumista, sillä muistisairaiden palveluasumisen tarve aliarvioitu**
- **Huomio palveluasumistarvetta aiheuttaviin tekijöihin → lisäpanostus esim. kotihoitoon ja -palveluihin, omaishoitoon, asunto-olojen parantamiseen**
- **Palveluasuminen ja kotona asuminen päätarkaisuja → palvelualueet**

● Erityisryhmien asumisen investointiavustus

- Vuokratalojen ja –asuntojen rakentamiseen, hankkimiseen ja perusparantamiseen
Esim. asunnottomat, opiskelijat, vammaiset, erityistukea tarvitsevat nuoret, muistioireiset ja huonokuntoiset vanhukset
- Korkotukilainaan sidottu
- Avustus 10-50% kustannuksista riippuen tarvittavien tukipalvelujen ja erityisten tila- ja varusteratkaisujen määrästä, vanhusten palveluasuminen max 40%
- Tänä vuonna 110 milj. €
- Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus (ARA) myöntää

-
-
- **Muita ”välimuotoisia” asumisratkaisuja**

- **Yhteisölliset ratkaisut, esim. Loppukiri**
- **Asukaslähtöiset ratkaisut, esim. Vaskikodin senioritalo Tampereella**
- **”Turva-asunnot” → turvateknologian hyödyntäminen, asunnon muutostyöt**
- **Alueelliset palvelukeskukset/vanhustenkeskukset, joissa asumista ja palveluja, myös muille alueen asukkaille palveluja**
- **Erilaisia ratkaisuja erilaisiin tarpeisiin ja toiveisiin!**

Senioritalot

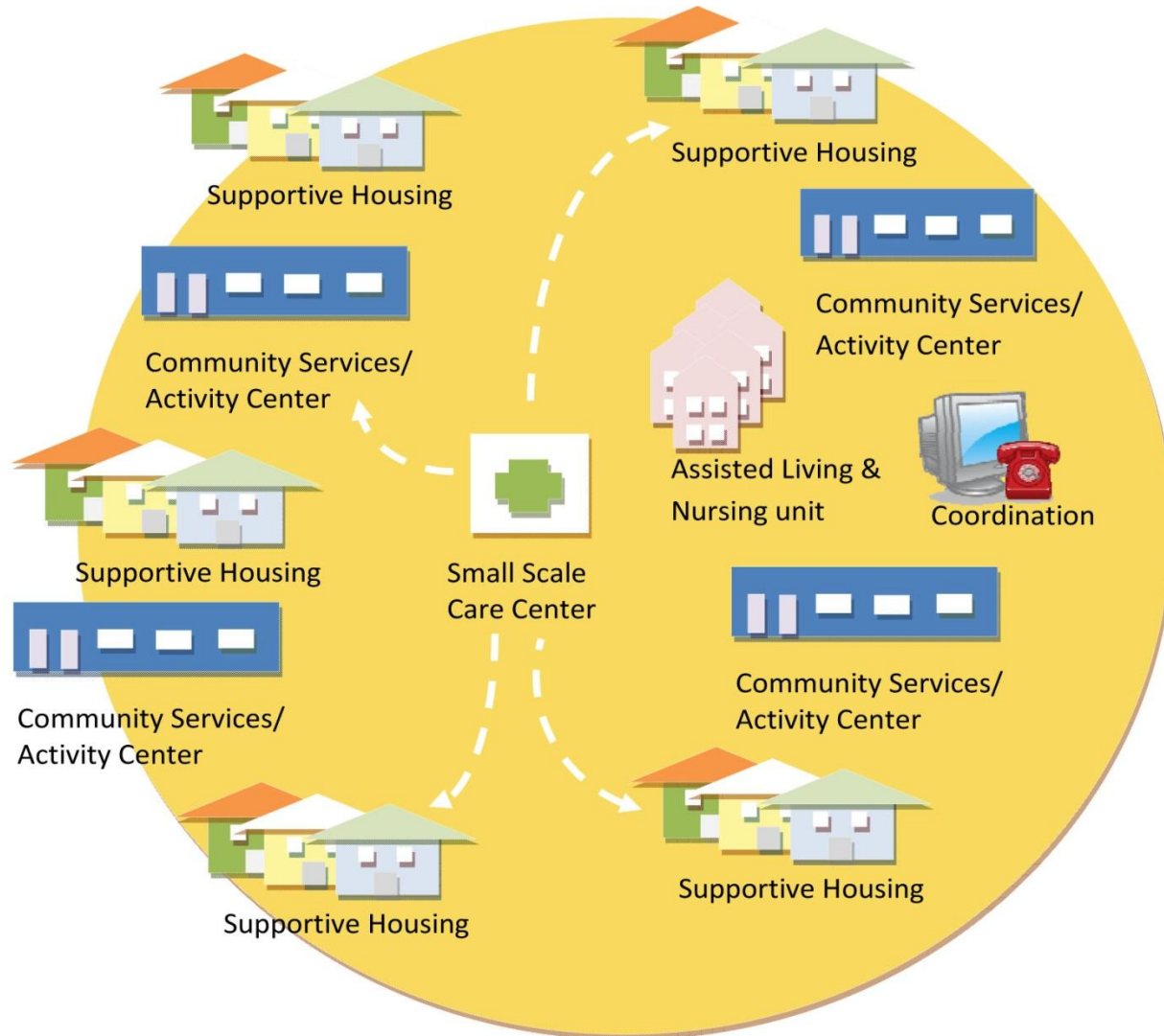
- **Omistus-, vuokra- tai asumisoikeuspohjaisia**
- **Alaikäraja, yleensä 55 vuoden ikä, pariskunnista toinen vähintään tämän iän saavuttanut**
- **Keskeinen sijainti taajamassa**
- **Sijaitsevat lähellä olemassa olevia palveluja, esim. päivä-, palvelukeskuksia ja palvelutaloja**
- **Itse talossa yleensä vähän palveluja tarjolla, kuitenkin esim. ateriapalveluja**
- **Palveluneuvonta ja -ohjaus**
  - ”Mahdollisuus palveluihin”, läheisyys ja saatavuus, myös kotiin, muttei ostopakkoa

● Ruotsin, Norjan, Tanskan ja Hollannin esimerkkejä

YM:n selvitys ikääntyneiden välimuotoisesta asumisesta (tavallisen asunnon ja laitoshoidon väliin jäävät ratkaisut), ns. ikäspesifit ratkaisut

- **Vanhuus ja ”normaalisuus” asumisessa**
  - **Laitoshoitoa vähän, Tanskassa ei ollenkaan**
  - **Ikääntyneiden asuminen muun väestön keskuudessa, kanssakäymistä muiden kanssa**
  - **Asuminen erotetaan palveluista ja palvelutarjonnasta**
- mutta toisaalta tarkastellaan kokonaisuutena**
- **Hyvä asumisen laatu, myös palvelutaloissa ja dementiahoivakodeissa**
  - **Yhteisöllisyyttä, pienimittakaavaisuutta ja vaihtoehtoja!**

-
- **Hollantilainen naapurustomalli ikääntyneiden**
- **asumisessa**

● ● ● **Kehittämisenäkökohtia Suomen kannalta**

- **Ikäihmisten asunnot ovat pääosin jo rakennettu**
- **Olemassa olevan asunto- ja rakennuskannan kehittäminen ja käyttö**
- **Kaikille sopiva asuminen ja elinympäristöt (esteettömyys, elämänkaariasuminen, asuntojen muunneltavuus ...)**
- **Myös ikääntyneille asumisvaihtoehtoja (seniori-aso, senioritalot, yhteisöasuminen jne.)**
- **Asuminen ja siihen liittyvät palvelut kokonaisuus**
- **Poikkitieteellistä ja –hallinnollista kehittämistyötä tarvitaan**

Ikähoiva-työryhmän ehdotukset

- **Ympäri vuorokautisen hoidon järjestelmää muutetaan hallitusti vuoden 2015 loppuun mennessä. Tavoitteena on, että pitkäaikaishoidon laitospaikoista pääsääntöisesti luovutaan ja iäkkäiden ihmisten tarpeita ja toiveita vastaavia asumisen ja ympärivuorokautisen hoidon ja huolenpidon sisältäviä palvelukonsepteja lisätään, kehitetään ja tuotetaan (ns. tehostettu palveluasuminen).**
- **Kehitetään toimintakykyä, hyvinvointia ja terveyttä edistävää toimintaa ja palveluita sekä kuntoutusta**
- **Kehitetään ja lisätään kotihoidon sekä asumisen ja palvelut yhdistävien ratkaisujen määrää ja laatua.**

-
-
- **Asuminen Kataisen hallituksen ohjelmassa**

Hallituksen asuntopolitiikan tavoitteena on turvata sosiaalisesti ja alueellisesti tasapainoiset ja vakaat asuntomarkkinat, poistaa pitkäaikaisasunnottomuus sekä kehittää asumisen laatua.

Asuntopolitiikalla edistetään kaikkien väestöryhmien mahdollisuuksia elämäntilanteeseensa sopivaan asumiseen, kestäväää kehitystä, yhteiskunnan tarpeita, työmarkkinoiden toimivuutta ja asukkaiden vaikutusmahdollisuuksia.

-
-
- **Hallitusohjelmakirjauksia**

- **Laaditaan asuntopoliittinen toimenpideohjelma hallituskaudelle vuoden 2011 loppuun mennessä.**
- **Huolehditaan erityisryhmien investointiavustusten riittävydestä ja säilytetään vähintään niiden nykyinen taso.**

Ikääntyneiden asumisen kehittämisohjelma hallitusohjelmassa

- **Laaditaan poikkihallinnollinen ikääntyneiden asumisen kehittämisohjelma.**
  - **Ikäihmisille järjestetään tarpeen mukaisia asumisvaihtoehtoja ja kuntouttavia palveluja Ikähoivatyöryhmän ehdotusten pohjalta.**
  - **Tavoitteena itsenäisen asumisen ja kotiin vietävien palveluiden kehittäminen**
- **Edistetään hissirakentamista, asuntojen korjaamista sekä rakennuskannan esteettömyyttä ja turvallisuutta.**
  - **Turvataan vanhusten ja vammaisten henkilöiden asuntojen korjausavustuksen riittävyys.**

-
-
- **Valtakunnallinen ikääntyneiden asumisen kehittämisohjelma**

- **kohteena olemassa olevan asuntokannan ja rakennetun ympäristön kehittäminen, uudisrakentamisen ratkaisut ja palveluasuminen**
- **Kuntien strategisen työn tukeminen, vanhuspalvelurakenteen muutoksen tukeminen (laitoshoidon vähentäminen, kotona asumisen tukeminen)**
- **Uudenlaisia ratkaisuja, esim. palvelualueet**
- **Toimijoiden yhteistyö...**

-
-
- **Kuntien toiminta ikääntyneiden kotona asumisen ja palvelujen kehittämiseksi**

Koti-, tuki- ja lähipalvelujen saatavuus

Asuntojen korjaaminen: korjausneuvonta ja korjausrakennuttamispalvelut

Hyvinvointiteknologia: apu- ja turvavälineet, it-ratkaisut

Välimuotoiset asumisratkaisut

Missä kulkee raja, kuinka pitkälle ja millä ehdoilla kotona asumista tuetaan? Ks. Tedre, 2006

● ● ● **Julkaisuja ympäristöministeriön nettisivuilta**

www.ymparisto.fi

→ **Asuminen**

→ **Ohjelmat ja strategiat**

→ **Ikääntyneiden kotona asuminen**

- **Senioritalotutkimus (2005)**
- **Kuntien toiminta ikääntyneiden kotona asumisen ja palvelujen kehittämisessä (2006)**
- **Opas ikääntyneen muistioireisen kodin muutostöihin (2007)**
- **Ikääntyneiden asumisratkaisut vuoden 2004 Asumis- ja varallisuustutkimuksen valossa (2008)**
- **Yhteisöllisyyttä, laatua ja vaihtoehtoja – Ikääntyneiden välimuotoisen asumisen ratkaisuja Ruotsissa, Norjassa, Tanskassa ja Hollannissa (2009)**

Kiitos!